

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติราชการ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความรวดเร็ว เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดินของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๔ การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง หมายถึง การนำที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ราษฎรได้ใช้ร่วมกันเพื่อประโยชน์อย่างหนึ่ง ซึ่งหมดความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างนั้น หรือที่ดินดังกล่าวเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ต่างไปจากเดิม โดยนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นอีกอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่น ถมลำราง หรือคลอง สาธารณประโยชน์ที่ดินขึ้นใหม่ไม่สามารถใช้สัญจร หรือใช้ในการระบายน้ำได้ให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ หรือนำที่ทำเลเลี้ยงสัตว์มาพัฒนา เป็นสวนสาธารณะ หรือลานกีฬา เป็นต้น ในกรณีที่มีการถมลำราง หรือคลองสาธารณประโยชน์ ต้องคำนึงถึงการระบายน้ำเป็นสำคัญ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุทกภัย ตามมาในอนาคต

ข้อ ๕ ผู้ขอต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ สำหรับที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(๑) แผนงาน/โครงการ เหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ และรายละเอียดงบประมาณที่ดำเนินการ

(๒) รูปแผนที่และเนื้อที่ตามหลักวิชาการแผนที่ โดยให้ผู้ขอประสานผู้ดูแลรักษาเพื่อยื่นคำขอรังวัดจัดทำแผนที่ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยกแล้วแต่กรณี

(๓) กรณีขอเปลี่ยนสภาพที่ดินบางส่วน และที่ดินที่ขอเปลี่ยนสภาพมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้หมายสีแดงแสดงแนวเขต ระบุนเนื้อที่ที่ขอเปลี่ยนสภาพและเนื้อที่คงเหลือ ให้ปรากฏในสำเนารูปแผนที่หลังหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงด้วย

(๔) แผนผังรายละเอียดการใช้ที่ดินและภาพถ่ายสปีบริเวณที่ดินที่จะดำเนินการ

(๕) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอเปลี่ยนสภาพ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคมบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ

(๖) สำเนาระวางแผนที่ สำเนาระวางแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ หรือสำเนาระวางรูปถ่ายทางอากาศ แล้วแต่กรณี หมายสีแดงแสดงตำแหน่งที่จะดำเนินการ

(๗) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน

ข้อ ๖ เมื่อจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครได้รับคำขอแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของที่ดินว่าได้สงวนหวงห้ามให้เป็นที่ดินสำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากมีการสงวนหวงห้าม เป็นการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายใด หวงห้ามไว้เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด ราษฎรเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนหรือไม่ หากเคยมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด และราษฎรไม่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างนั้นมาตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด ปัจจุบันสภาพที่ดินเป็นอย่างไร มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร และพิจารณาความเหมาะสมตลอดจนผลกระทบในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ความเห็น ต่อการเปลี่ยนสภาพที่ดิน

(๒) ขอความเห็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ผังเมือง การจราจร เช่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมเจ้าท่า สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร รวมทั้งขอความเห็นผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดประชุมราษฎรที่ได้เคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน และขอความเห็น
สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะขัดข้อง หรือมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินอย่างไร
หรือไม่

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการอนุมัติการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

(ก) ในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ปลัดจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๓) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๔) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานพื้นที่	เป็นกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค/สาขา	เป็นกรรมการ
(๘) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๙) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า
ประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๑๐) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๑๑) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน
สำนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
และเลขานุการ

(ข) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ผู้แทนกรมการปกครอง	เป็นกรรมการ
(๓) ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง	เป็นกรรมการ
(๔) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผน
การขนส่งและจราจร	เป็นกรรมการ
(๕) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้แทนกรมชลประทาน	เป็นกรรมการ

(๗) ผู้แทนกรมเจ้าท่า	เป็นกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการเขตที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๙) เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร	เป็นกรรมการ
(๑๐) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร	เป็นกรรมการ
ที่ปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง	และเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุมัติ การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้ เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

ข้อ ๘ ให้รวบรวมข้อเท็จจริง ความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๖ และความเห็นของคณะกรรมการตามข้อ ๗ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงานพร้อมเสนอความเห็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

ข้อ ๙ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(ก) กรณีอนุมัติให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งทบวงการเมืองผู้ขอทราบ

(๒) แจ้งหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันทราบ

(๓) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ให้หมายเหตุด้วยอักษรสีแดงว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติให้ (ทบวงการเมืองผู้ขอ) เปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์เมื่อวันที่ .. เดือน พ.ศ. (หากเปลี่ยน สภาพที่ดินบางส่วนให้ระบุเนื้อที่ที่ขอเปลี่ยนสภาพและเนื้อที่คงเหลือด้วย) แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ลงนามพร้อมวัน เดือน ปี กำกับไว้” พร้อมทั้งลงระวางแผนที่ให้ครบถ้วน และรายงานการหมายเหตุ หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ให้กรมที่ดินทราบ

(ข) กรณีสั่งการเป็นอย่างอื่นให้แจ้งทบวงการเมืองผู้ขอ และหน่วยงานผู้มีหน้าที่ ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันทราบ

(ค) ให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ปิดประกาศการเปลี่ยนสภาพที่ดิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พร้อมแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้าย ให้ราษฎรทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้อนุมัติ ประกาศนั้นให้ปิดในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือ

สำนักงานที่ดินส่วนแยก ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานเขต ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในท้องที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่และในบริเวณที่ดินที่ได้รับอนุมัติ แห่งละ ๑ ฉบับ

ข้อ ๑๐ กรณีที่ทบวงการเมืองเข้าไปดำเนินการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยไม่ปรากฏว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางในการเปลี่ยนสภาพที่ดิน ให้ทบวงการเมืองดังกล่าวดำเนินการตามระเบียบนี้ก่อน ต่อเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครไม่อนุมัติ จึงดำเนินการแก้ไขที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกันให้กลับสู่สภาพเดิม

ข้อ ๑๑ บรรดาคำขออนุญาตซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในขั้นตอนใดก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นตามขั้นตอนนั้น สำหรับขั้นตอนต่อไปให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ โดยให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหา รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

อนุนิน ชาญวีรกุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย